

19.2.2015

ICT-toiminto
Anne Kauhanen-Simanainen
Margit Suurhasko

Avoim data digitaalisen talouden, julkisten palvelujen ja päätöksenteon perustaksi

Avoimen tiedon tavoite ja toimenpiteet tiivistettynä

Tavoitteena viranomaistiedon avaaminen ja hyödyntäminen sekä tieto-osaamisen kasvattaminen

Jatkona avoimen tiedon ohjelmalle parannetaan viranomaistiedon hyödyntämisen edellytyksiä seuraavilla toimenpiteillä tavoitteena hallinnon tuottavuuden edistäminen ja tiedon tehokas hyödyntäminen yhteiskunnassa:

- 1) Jatketaan ja tuetaan tietovarantojen avaamista suunnitelmallisesti siten, että kaikki merkittävät julkiset tietovarannot ovat vuosikymmenen loppuun mennessä koko yhteiskunnan saatavilla koneluettavassa muodossa, maksutta ja selkein käyttöehdoin.
- 2) Suunnitellaan ja toteutetaan keskeisten perustietovarantojen tuotannon, käytön, hallinnan ja jakelun yleinen malli sekä maksuton ja tekninen saatavuus viranomaisille ja laajasti yhteiskunnassa.
- 3) Kasvatetaan tieto-osaamista laatimalla poikkihallinnollinen kansallinen tieto-osaamisen ohjelma. Digitaalisessa tietoympäristössä toimimiseen ja selviytymiseen tarvitaan monipuolisesti tiedon tuotannon, jakamisen, avaamisen, analysoinnin ja hyödyntämisen taitoja.

Avoimen tiedon keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet vuosiksi 2015 – 2020

Avoimen tiedon ohjelma päättyy kesällä 2015. Seuraavat keskeiset tavoitteet suuntautuvat ohjelman jälkeiseen aikaan, jolloin vastuu tiedon avaamisesta julkishallinnossa ja avatun tiedon hyödyntämisen edistämisestä kuuluu valtiovarainministeriössä olevan julkisen hallinnon tieto- ja viestintäteknisen toiminnon toimialaan.

Avoin tieto osaksi kokoavaa tietopolitiikkaa - avoin data digitaalisen talouden, julkisten palvelujen ja päätöksenteon perustaksi

Avoin tieto on digitaalisen talouden, innovatiivisten julkisten palvelujen ja tehokkaan hallinnon edellytys. Avoin data on raaka-ainetta sähköisille palveluille ja sujuville palveluprosesseille. Datavetoinen talous merkitsee tiedon tehokasta hyödyntämistä kunnissa, valtionhallinnossa, yrityksissä, tieteessä, koulutuksessa ja kaikessa yhteiskunnan toiminnassa. Tiedon tuottavuutta ja vaikuttavuutta halutaan nostaa ja luoda tiedolle arvoa.

Avoin data on jatkossa yhä enemmän kuntien ja valtion johtamisen ja toiminnan läpinäkyvyyden välttämätön edellytys. Tiedon avoimuus vahvistaa demokratiaa ja luo edellytyksiä kansalaisvaikuttamiselle. Avoimen tieteen ja tutkimuksen periaatteet hyödyttävät yhteiskuntaa laajasti.

Kehittämisen painotus siirtyykin jatkossa tietovarantojen avaamisesta tiedon hyödyntämiseen ja tieto-osaamisen vahvistamiseen koko julkisessa hallinnossa. Tietovarantojen avaaminen, hyödyntäminen ja tieto-osaamisen vahvistaminen tulee ottaa huomioon muodostettaessa kokoava kansallinen tietopolitiikka ja kehitettäessä sen pohjalta lainsäädäntöä.

Avoimen tiedon nykytilanteen kuvaus, päätavoite ja toimenpiteet teemoittain

1. Teema – Tiedon avaaminen	
Nykytilanteen kuvaus	<p>Julkishallinnossa on paljon erilaisia tietovarantoja, joiden avaaminen voisi hyödyttää yhteiskunnan eri toimijoita nykyistä paremmin.</p> <p>Monet tietovarannot sisältävät henkilöön liittyviä tietoja, jolloin tiedon avaaminen on haasteellista. Tietovarantojen avaaminen, käyttäjätarpeen huomioiminen ja avaamisen vaikuttavuuden seuranta ei vielä kaikissa viranomaisissa ole osa jokapäiväistä toimintatapaa.</p> <p>Keskeisten perustietovarantojen (Trafi, PRH, VTJ, KTJ) avaaminen (maksuttomuuden toteuttaminen) edellyttää vielä noin 25-30 miljoonan euron pysyvää lisärahoitusta valtion tulo- ja menoarvioon.</p>
Päätavoite	Kaikki merkittävät julkiset tietovarannot ovat vuosikymmenen loppuun mennessä laajasti koko yhteiskunnan saatavilla koneluettavassa muodossa, maksutta ja selkein käyttöehdoin.
Toimenpiteet	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Nivelletään tietovarantojen avaamisen ohjaus, vastuutus ja resursointi ministeriöiden, virastojen ja laitosten sekä kuntien ohjaus- ja johtamisrakenteisiin. 2. Tuetaan tietovarantojen avaamisen prosessia ja yhtenäisten toimintakäytäntöjen omaksumista ministeriöissä, virastoissa ja kunnissa. 3. Edistetään tietovarantojen avaamisen vaikuttavuuden tutkimusta ja seuranta. 4. Selvitetään tietovarantojen anonymisoinnin tekniikoita ja seurataan tietovarantojen avaamisen vaikuttavuutta aktiivisesti ja järjestelmällisesti. 	
Vastuuvirasto	valtiovarainministeriö , ministeriöt omilla hallinnonaloillaan, virastot ja laitokset, kunnat
Muut toimijat ja yhteistyökumppanit	Julkishallinnon päättäjät, kehittäjät, asiantuntijat
	Kehittäjäyhteisöt Avointen tietoaineistojen käyttäjät ja hyödyntäjät
Keskeisiä hankkeita	Avoimen hallinnon hanke, Kansallinen palvelutietoarkkitehtuuri, metatietopalvelu, 6-aika-hanke, Avoimen tieteen ja tutkimuksen hanke
Lainsäädännön kehittämistarpeet	Tiedon hallinnan lainsäädäntöuudistus (koskee julkisuuslakia, arkistolakia ja tietohallintolakia). Uuteen yleislakiin tulee mukaan julkisen tiedon uudelleenkäyttö.
Keskeisiä kansainvälisiä yhteyksiä	OECD – Open Government Data, EU PSI-share 2.0, Open Government Partnership (avoimen hallinnon hankkeen kautta)

2. Teema – Tiedon hyödyntäminen	
Nykytilanteen kuvaus	Julkisten tietovarantoja ei vielä hyödynnetä täysimittaisesti lukuun ottamatta keskeisten suurten toimijoiden yhteiskunnan infrastruktuuriin liittyviä tietovarantoja. Monentyyppisten tietovarantojen avaamisen lisäksi tarvitaan tietojen laajaa käyttöä ja yhdistämistä käyttäjätarpeen ja päätöksenteon näkökulmasta.
Päätavoite	<p>Avoimen tiedon monipuolinen hyödyntäminen, yhdistely ja jatkokehittäminen tapahtuu aktiivisessa vuorovaikutuksessa kehittäjäyhteisöjen kanssa, jolloin tiedon tuottavuus ja vaikuttavuus lisääntyy yhteiskunnassa.</p> <p>Kansallinen dataportaali Avoindata.fi on profiloitunut avoimen tiedon ja yhteentoimivuuden kokonaispalveluksi.</p>
Toimenpiteet	
<ol style="list-style-type: none"> 5. Parannetaan avattujen tietovarantojen saatavuutta, tunnettuutta ja käyttöä. 6. Luodaan edellytyksiä ja käytäntöjä avattujen tietovarantojen sisällölliselle ja tekniselle yhteentoimivuudelle. 7. Suunnitellaan ja toteutetaan keskeisten perustietovarantojen tuotannon, käytön, hallinnan ja jakelun yleinen malli sekä maksuton ja tekninen saatavuus viranomaisille ja laajasti yhteiskunnassa. 8. Avoindata.fiä kehitetään palveluna, jonka avulla avatut tietovarannot ja yhteentoimivuuden ohjeet löytyvät helposti ja joka tukee käyttäjiä tietovarantojen avaamisessa. 	
Vastuuvirasto	valtiovarainministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ministeriöt omilla hallinnonaloillaan, virastot ja laitokset, kunnat
Muut toimijat ja yhteistyökumppanit	<p>Julkishallinnon päättäjät, kehittäjät, asiantuntijat</p> <p>Kehittäjäyhteisöt</p> <p>Avointen tietoaineistojen käyttäjät ja hyödyntäjät</p>
Keskeisiä hankkeita	Kuntatieto-ohjelma, Kansallinen palveluarkkitehtuuri, aineistojen pitkäaikaissäilytykseen liittyvät hankkeet
Lainsäädännön kehittämistarpeet	Tiedon hallinnan lainsäädäntöuudistus
Keskeisiä kansainvälisiä yhteyksiä	

3. Teema – Tieto-osaamisen kasvattaminen	
Nykytilanteen kuvaus	<p>Digitaalisessa tietoympäristössä toimimiseen ja selviytymiseen tarvitaan monipuolisia tiedon tuotannon, jakamisen, avaamisen, analysoinnin ja hyödyntämisen taitoja. Tarvitaan lähdekritiikkiä ja tietoa tietosuojasta, tietoturvallisuudesta, tiedon hallinnasta ja metatiedoista.</p> <p>Omien tietojen hallinta ja käsittely on tulossa keskeiseksi kansalaistaidoksi. Tieto-osaamista tarvitsevat kaikki kansalaisista virkamiehiin. Osaamista tarvitaan sekä työssä että vapaa-ajan toiminnassa. Tieto-osaaminen antaa uusia mahdollisuuksia sekä kansalaistoiminnalle, taloudelliselle toiminnalle että hallinnon kehitykselle.</p>
Päätavoite	Tieto-osaaminen läpäisee koko yhteiskunnan kattaen kansalaisten tiedon lukutaidon ja viranomaisten uudet tietotaidot.
Toimenpiteet	
<p>9. Kartoitetaan julkisen hallinnon tieto-osaamisen tarpeet ja asetetaan mitattavat tavoitteet.</p> <p>10. Edistetään tiedon analysoinnin ja jalostamisen osaamista ministeriöissä, virastoissa ja kunnissa.</p> <p>11. Käynnistetään kansallinen avoimen tiedon osaamisen ohjelma edellä mainitun kartoituksen pohjalta.</p>	
Vastuuvirasto	Opetus- ja kulttuuriministeriö , valtiovarainministeriö, ministeriöt omilla hallinnonaloillaan, virastot ja laitokset, kunnat
Muut toimijat ja yhteistyökumppanit	Julkishallinnon päättäjät, kehittäjät, asiantuntijat
	Kehittäjäyhteisöt
	Avointen tietoaisteistojen käyttäjät ja hyödyntäjät
Keskeisiä hankkeita	Avoimen tieteen ja tutkimuksen hanke
Lainsäädännön kehittämistarpeet	
Keskeisiä kansainvälisiä yhteyksiä	EU:n sivuavat hankkeet